

Piezīmes un atsaucis vietas līmeņa aizsardzības mērķa (CO) noteikšanai: datu izvēle un eksperta pieņēmumi

Sugas kods	1032
Sugas nosaukums	<i>Unio crassus</i>
Natura 2000 teritorijas kods	LV0200100
Natura 2000 teritorijas kods	Gaujas Nacionālais parks
Eksperte	Mudīte Rudzīte
Darbs pabeigts	29.10.2022.
Vispārējās piezīmes	<p>Gaujas baseinā esošajai biežās perlamutrenes <i>Unio crassus</i> populācijai ir būtiska nozīme valsts populācijas ilgtspējīgā saglabāšanā. Balstoties uz sugas monitoringa līdzšinējiem datiem, Gaujā varētu būt liela populācija, tomēr, izmantojot pašreiz aktuālo monitoringa metodiku, izvērtēt īpatņu blīvumu un sastopamību ir iespējams tikai atsevišķās vietās ar nelielu dziļumu un labu ūdens caurredzamību. Biežās perlamutrenes populācijas stāvokļa un reprodukcijas sekmju izvērtējumam ir nepieciešams veikt monitoringu vietās, kas nav pieejamas, izmantojot brišanas metodi un standarta ekipējumu – visdrīzāk, ar ūdenslīdzēju palīdzību. Izmantojot šādi iegūtos datus, ir jāveic vecuma struktūras analīze un vairošanās sekmju izvērtējums (ELLE, 2022).</p> <p>Biežās perlamutrenes monitorings Gaujas NP veikts 2012. un 2017. gadā Natura 2000 vietu monitoringa ietvaros (Rudzīte, 2017). 2012. gadā populācija novērtēta kā 100–1000 ind. (pēc atšķirīgas metodikas, kas vēlāk uzlabota). 2016. gadā populācija novērtēta kā 861 000 ind., kas ir tuvu 2017. gada vērtējumam (Rudzīte, 2017). 2017. gadā suga konstatēta Gaujā. 2020. un 2022. gada vasaras sezonās Gaujas NP apsekkots, veicot biežās perlamutrenes uzskaiti un populācijas lieluma aprēķinus. Gaujas NP biežā perlamutrene konstatēta Gaujā (apsekti 15 posmi, 384 ind.), Jumarā (122 ind.), Amatā apsekota viena transekste, netika konstatēta. Veikts populācijas lieluma novērtējums, balstoties uz visu transekšu apsekojumu (1,4–1,7 ind./m²). Nozīmīgākā ūdensteces sugai Gaujas NP ir Gauja – gan ES nozīmes biotopa 3260 <i>Upju straujtes un dabiski upju posmi</i> 1. variants (straujtes), gan 2. variants (lēnāk tekoši posmi) ar kopējo platību 937,59 ha. Pieņemts, ka suga sastopama 10% no tai piemērotās dzīvotnes platībām, aprēķināts, ka Gaujas NP biežās perlamutrenes populācija varētu būt 1 312 626 ind. (Balalaikins, 2022).</p>

Lauks	Paskaidrojums
CV_USE	1312626 ind. Izmantoti jaunākie pieejamie dati – 2020. un 2022. gada apsekojumi un populācijas lieluma aprēķini (Balalaikins, 2022).
Unit_CV	Indivīds
Habitat	Annex I viens
Annex I	3260
Annex I_area_USE	83,6 ha Gaujas NP biežā perlamutrene pārsvarā sastopama Gaujā, kur var notikt ievērojamas grunts elementu izmaiņas gadu gaitā. Gaujā populācijas areāls ir fragmentēts atkarībā no tā, vai grunts elementi (smilts, grants, dažādu izmēru akmeņi) izveidojuši gliemenēm piemērotu dzīvotni. Savukārt Gaujas pieteku lejteces, kas atrodas Gaujas NP teritorijā, gandrīz visās ir straujteču

Lauks	Paskaidrojums																																																																																										
	<p>biotopi, bet biežā perlamutrene ir konstatēta tikai Jumarā. Daļa no pietiekām ir ļoti mazas – platums 2–3 m, varētu uzskatīt, ka tās ir pārāk mazas, lai tajās dzīvotu gliemenes. Tomēr arī lielākajās, tādās kā Amata, Rauna un Brasla u. c., Gaujas NP teritorijā biežās perlamutrenes nav atrastas. Te ir trīs hipotēzes: 1) upju lejtecēs ir lielāks organisko vielu piesārņojums, kas Gaujā atšķaidās, tāpēc būtu vajadzīgs pētījums, veicot ūdens ķīmiskajās analīzes; 2) smilts/grants slāņu aizskalošana – būtu vajadzīgs pētījums par grunts elementu izvietojumu; 3) jautājums par saimniekzivju migrācijām, tas līdz šim nav pētīts.</p> <p>Aprēķinos izmantoto 10% no kopējās biotopa 3260 platības (836,2 ha – DDPS “Ozols” dati 22.09.2022.) jeb 83,6 ha.</p>																																																																																										
Other_area_USE	Na																																																																																										
OK_DEN	Šajā Natura 2000 vietā blīvums novērtēts kā pietiekams (skat. pamatojumu zemāk).																																																																																										
OPT_DEN	<p>Tabula zemāk parāda gliemeņu blīvuma rādītāju (gliemenes/ha) 33 Natura 2000 teritorijās, kurās reģistrēta biežā perlamutrene.</p> <p>Blīvuma datu analīzē tika identificētas sekojošas (nosacītas) blīvumu zonas: augsts blīvums (8470,3 gliemenes/ha un vairāk), vidēji augsts (1259–5600 gliemenes/ha) un zems (acīmredzami nepietiekams) – mazāk nekā 1259 gliemenes/ha). Lai atvieglotu aprēķinus, par optimālā blīvuma vērtību, definēta “apaļā” vērtība – 6000 gliemenes/ha (sarkanā līnija tabulā zemāk), kas ir arbitrārs noapaļojums uz augšu no vidējās sadalījuma grupas, ņemot vērā sugas un tās dzīvotnes – mazo upju – aizsardzības stāvokli, eksperta pieredzi un arī to, ko var sasniegt Latvijas apstākļos.</p> <p>Pēc FRV un CO summas salīdzināšanas un konstatētās nesakritības, tika nolemts pazemināt optimālo blīvumu no 6000 īp./ha līdz 3763 īp./ha. Apsvērumi izklāstīti projekta gala atskaitē (20. lpp.). Izmaiņas veiktas aprēķinos CO darba tabulā, bet nav atspoguļotas tabulā zemāk.</p>																																																																																										
<table><tr><th>Kods</th><th>Natura 2000 teritorija</th><th>CV_USE</th><th>Annex I_USE</th><th>Blīvums</th></tr><tr><td>LV0523100</td><td>Lielupes palienes pļavas</td><td>0</td><td>0</td><td>0,0</td></tr><tr><td>LV0507800</td><td>Liepājas ezers</td><td>0</td><td>0</td><td>0,0</td></tr><tr><td>LV0535400</td><td>Rūjas paliene</td><td>0</td><td>17,48</td><td>0,0</td></tr><tr><td>LV0300700</td><td>Tērvete</td><td>0</td><td>1,63</td><td>0,0</td></tr><tr><td>LV0507200</td><td>Ventas un Šķerveļa ieleja</td><td>157</td><td>47</td><td>3,3</td></tr><tr><td>LV0600400</td><td>Augšdaugava</td><td>10000</td><td>1560</td><td>6,4</td></tr><tr><td>LV0305100</td><td>Aiviekstes paliene</td><td>346</td><td>23</td><td>15,0</td></tr><tr><td>LV0524100</td><td>Mezole</td><td>57</td><td>2,78</td><td>20,5</td></tr><tr><td>LV0415600</td><td>Zaņas lejtece</td><td>70</td><td>3</td><td>23,3</td></tr><tr><td>LV0200200</td><td>Ķemeru Nacionālais parks</td><td>758</td><td>8,83</td><td>85,8</td></tr><tr><td>LV0523200</td><td>Ukru gārša</td><td>63</td><td>0,48</td><td>131,3</td></tr><tr><td>LV0528800</td><td>Mugurves pļavas</td><td>2924</td><td>12,6</td><td>232,1</td></tr><tr><td>LV0507100</td><td>Ventas ieleja</td><td>3200</td><td>10,8</td><td>296,3</td></tr><tr><td>LV0302200</td><td>Salacas ieleja</td><td>14142</td><td>32,8</td><td>431,2</td></tr><tr><td>LV0524500</td><td>Ruņupes ieleja</td><td>2900</td><td>5,8</td><td>500,0</td></tr><tr><td>LV0304200</td><td>Kuja</td><td>7750</td><td>15</td><td>516,7</td></tr><tr><td>LV0528100</td><td>Šepka</td><td>2450</td><td>4,55</td><td>538,5</td></tr></table>		Kods	Natura 2000 teritorija	CV_USE	Annex I_USE	Blīvums	LV0523100	Lielupes palienes pļavas	0	0	0,0	LV0507800	Liepājas ezers	0	0	0,0	LV0535400	Rūjas paliene	0	17,48	0,0	LV0300700	Tērvete	0	1,63	0,0	LV0507200	Ventas un Šķerveļa ieleja	157	47	3,3	LV0600400	Augšdaugava	10000	1560	6,4	LV0305100	Aiviekstes paliene	346	23	15,0	LV0524100	Mezole	57	2,78	20,5	LV0415600	Zaņas lejtece	70	3	23,3	LV0200200	Ķemeru Nacionālais parks	758	8,83	85,8	LV0523200	Ukru gārša	63	0,48	131,3	LV0528800	Mugurves pļavas	2924	12,6	232,1	LV0507100	Ventas ieleja	3200	10,8	296,3	LV0302200	Salacas ieleja	14142	32,8	431,2	LV0524500	Ruņupes ieleja	2900	5,8	500,0	LV0304200	Kuja	7750	15	516,7	LV0528100	Šepka	2450	4,55	538,5
Kods	Natura 2000 teritorija	CV_USE	Annex I_USE	Blīvums																																																																																							
LV0523100	Lielupes palienes pļavas	0	0	0,0																																																																																							
LV0507800	Liepājas ezers	0	0	0,0																																																																																							
LV0535400	Rūjas paliene	0	17,48	0,0																																																																																							
LV0300700	Tērvete	0	1,63	0,0																																																																																							
LV0507200	Ventas un Šķerveļa ieleja	157	47	3,3																																																																																							
LV0600400	Augšdaugava	10000	1560	6,4																																																																																							
LV0305100	Aiviekstes paliene	346	23	15,0																																																																																							
LV0524100	Mezole	57	2,78	20,5																																																																																							
LV0415600	Zaņas lejtece	70	3	23,3																																																																																							
LV0200200	Ķemeru Nacionālais parks	758	8,83	85,8																																																																																							
LV0523200	Ukru gārša	63	0,48	131,3																																																																																							
LV0528800	Mugurves pļavas	2924	12,6	232,1																																																																																							
LV0507100	Ventas ieleja	3200	10,8	296,3																																																																																							
LV0302200	Salacas ieleja	14142	32,8	431,2																																																																																							
LV0524500	Ruņupes ieleja	2900	5,8	500,0																																																																																							
LV0304200	Kuja	7750	15	516,7																																																																																							
LV0528100	Šepka	2450	4,55	538,5																																																																																							

Lauks	Paskaidrojums				
	LV0532000	Sitas un Pededzes paliene	10000	11,4	877,2
	LV0530500	Vitrupe ieleja	5831	6,2	940,5
	LV0523400	Ances purvi un meži	1889	1,5	1259,3
	LV0302100	Abavas senleja	54083	23,9	2262,9
	LV0536600	Lubāna mitrājs	300678	110,42	2723,0
	LV0528000	Rauza	72664	19,31	3763,0
	LV0531300	Pāces pļavas	15420	3,5	4405,7
	LV0301100	Riežupe	537	0,1	5370,0
	LV0525900	Jaunanna	14000	2,5	5600,0
	LV0528200	Launkalne	37947	4,48	8470,3
	LV0514200	Raķupes ieleja	68454	7,8	8776,2
	LV0304500	Ogres ieleja	258600	25	10344,0
	LV0600700	Ziemeļgauja	118321	9,18	12889,0
	LV0304900	Vilce	411	0,03	13700,0
	LV0200100	Gaujas Nacionālais parks	1312626	83,6	15701,2
	LV0304800	Vecumu meži	84852	1,5	56568,0
OK_NEW	Na				
AREA_NEW	Na				
OK_INT	Na				
IND_INT	Na				
Papildus nosacījumi					
Cits lauks					

Literatūra un informācijas avoti

Dabas aizsardzības pārvaldes Dabas datu pārvaldības sistēma “Ozols”, <https://ozols.gov.lv/ozols/> (skatīts 20.01.2023.).

Balalaikins M. 2022. Bezmugurkaulnieku eksperta atzinums Gaujas Nacionālā parka dabas aizsardzības plāna izstrādes vajadzībām. 20.08.2022. (nepublicēts).

Balalaikins M. (red.) 2022. Pārskats par aizsargājamām, un citādi vērtīgām bezmugurkaulnieku sugām Gaujas nacionālajā parkā, Ķemeru nacionālajā parkā un dabas liegumā “Lubāna mitrājs”. Daugavpils Universitāte, Daugavpils, <https://www.daba.gov.lv/lv/media/14410/download>.

Natura 2000 SDF – Gaujas Nacionālais parks, <https://natura2000.eea.europa.eu/Natura2000/SDF.aspx?site=LV0200100> (skatīts 20.01.2023.).

Rudzīte M. 2017. Natura 2000 vietu bezmugurkaulnieku monitoringa anketa, Metode BEZ1: gliemeņu biotopu pārbaude (Dabas aizsardzības pārvalde, nepublicēti dati).